

Fran mennisko-slaktets barndom.

Ellen Key.

(Forts. fr. föreg. nr.)

Det fans säkerligen i människo-slaktets barndom, liksom hos nutidens vildar, flera, ursprungligen genom slumpen upptäckta, sätt att göra eld. Ett sätt är att gnåda ett stycke trä mot ett annat. Bäst sker detta med det s. k. eldborret, som är af olika slag. Antingen rullar man mellan händerna en rund träpinne, som trycks mot ett annat trästycke med en fördjupning i; eller också lindas en strög om käppen, och drages sedan med händerna eller med en båge, för att göra käppens kring-svängning hastigare. Ännu ett annat sätt är att draga käppspetsen fram och tillbaka längs en ränna i ett annat trästycke. För att eldgröningen skall lyckas, får luften ej vara för fuktig, båda träslagen måste vara torra och käppen hårdare än underlaget. Kärrika träslag begagnades nog mycket tidigt till facklor, hvilka troligen före det äldsta slag af lysa — jämte själva bålet — som människorna brukat.

Det tredje antagligen länge, innan människorna kommo till det rönet, att födan kan göras mera välsmakande, och, som vi nu veta, i många afseenden mera näringsrik och hälsosam, genom att kokas eller stekas. Troligen har den första anledningen varit, att man sökt begagna eldens värme så, som man i de heta lander lärt sig att bruka solens, nämligen för att torka köttet, och sålunda möjliggöra dess förvarande. Nu sökte man för samma ändamål bruka elden, antagligen så, att man lade köttet på af elden upphettade stenar, där födan sålunda blef rostad; eller också hängde man köttet öfver elden. Hängdes det högt, blef det rött; hängdes det nära, blef det stekt, och stekspettet var sålunda uppfunnet. Ända mycket långsammare gick det för människorna att lära sig koka. Detta har kanske tillgätt så, att man ställt skal af musslor, skoldpaddor eller struts-ägg, af kokosnöter eller kurbitsar i askmörjan. Eller försökte man på det sättet, att man hällde vätskan på en af dessa med stenar klädda gropar, som man först värmdes med eld och sedan skrapade rena för att rosta eller koka födan; kanske fann man på att bringa vatten i kokning genom att kasta heta stenar i det samma. På dessa och liknande sätt tillreda ännu vilda folk sin föda. I de land, där naturen icke lemnade dryckeskärl och kokkärl färdiga hafva näfver och trä, klumpigt till danad medels flintverktygen, samt djurhorn antagligen lemnat ämne till de första dryckeskärlen, liksom flätning af korgar och dylikt att bär i också är en tidig konst. Men till kokkärl — äfven om de hängdes öfver elden — voro sådana kärl mindre lämpliga, såvida man icke kunde skydda dem mot elden. Så fann man på att smeta öfver dem med ler för att hindra dem att bli uttorkade. Och därpå följde det rönet, att leran härddades i elden. Måhända var detta början till krukmake-rieten eller åtminstone till den erfarenheten, att lerkärl blevo bättre, om de brändes i elden, än om de torkades i solen, som man först kanske gjort. Redan under den äldre sten-åldern hade människorna lerkärl uti sina huseråd, och dessa erhöles sedan, utan hjälp af krukmake-rieten, en jämn och vackert form, ja, de blevo försedda med prydliga sirater. Somliga af dessa kärl hafva antagligen just varit afsedda för att hänga öfver elden och sålunda

koka födan i, ty de äro försedda med hål i kanten.

ÅKERBRUKET.

Det är antagt att, i sådana bygder där växtligheten varit karg och där frukter, frön, nötter o. d. leke kunde erhållas året om, en småningom väknad omtanke för morgondagen, långt innan någon tanke på värdigt åkerbruk uppstått hos människorna, fört till insamlandet af förråd af vissa till förvaring lämpliga växter, som det ju också sker inom djurvärlden, där ekornen, råttorna m. fl. flugit "samla i ladorna". Och denna första omtanke har sedan fört till det ena rönet efter det andra med afseende å växternas odling. Att vissa stenålders folk haft och hafva jordbruk, det vet man. Under de tidiga utvecklings-skeden, som vi nu tala om, har jordbruket troligen hvarken börjat i de af naturen mycket gynnade trakterna — där det var jämförelsevis obehöfligt — ej blifvit i de kalla trakterna, där jagten och fisket länge förblevo hufvudnäringen, utan i de bygder, där naturen lemnade färre näringsmedel, på samma gång som den företedde gynnade villkor för deras mångfaldigande genom åkerbruket.

I sådana trakter, där människan fövat af palmer, bananer, brödfrukter o. d., där har hon icke ett kommit på den tanken, att hon kunde skaffa sig mera genom odling, ty naturen sörjer själf för dessa växters återväxt. Men däremot erfor man i andra bygder, att somliga växter — de ettåriga — icke växte tilligen utan att frön af dem fallit i jorden, och på detta sätt kan man antaga, att äfven under ett kringvandrande jägarliv, människorna funnit gagnet af att nedlägga utside af snart växande gräs i jorden för att öka sina näringsmedel. Men dessa första åkerfält lemnades åt sitt öde, då man efter slutad skörd gick vidare. Intet egentligt arbete band ännu människan vid torfvån; det blef först den därpå nedlagda mölan jämte osäkerheten med afseende på födo-ämnen hämtade från annat håll, som gaf dem ett sådant värde, att somliga slopp upp sina bopälar vid de nybrutna tegarne.

Våra sädesslag äro ursprungligen gräsarter, dem kulturen förhållat, så som det äfven skett med rot- och grönsaker, frukter m. m. Hvilket sädesslag, som först blifvit odlat, är omöjligt att säga, isynnerhet som detta varit helt olika i olika bygder. Majsen med sina tjocka klotvar och sin snabba utveckling har säkert tidigt lockat odlaren i Amerika; sak samma har varit med durrahan, som är Afrikas egentliga sädesslag. I andra trakter hvi naturen förhållanden troligen gjort till det första utsädet. Hirsen bildar öfvergången mellan de varmaste landens sädesslag och de tempererade zonernas. I dessa är kornet ett af de äldsta sädesslagen; hvetet lika så; båda funnos hos det europeiska stenålders folk, som bygde sina bopälar på pålar, nedslagna i sjöarne. Äter användes rådan i stenåldern; ek- och bokollon utgjorde också föda, dessa träd höllos länge i helgd i de land, där de växte, liksom kaviol som dadel- och kokospalmer i de varma lander, där det hos somliga folk ännu anses lika brottsligt att skada en kokospalm som att mörda sin moder!

Samma hjälpmiddel, som människan först brukade till strid och jagt, käppen och stenen, voro äfven de första hon brukade till plog och kvarn. Det var ej blott nötkärl utan också hårda sädskorn o. d., som kunde stötas sönder mot en annan sten. Så var början gjord till det redskap, som å ena sidan utveck-lades till hammare, slägga och yxa, å den andra till mortel och kvarn. (Forts.)

Skand. Kyrkor i Winnipeg.

S. V. EV. LUTHER, SIONS KYRKAN. Hörnet af Logan och Fountain st. Söndagar: Högmessa kl. 11 f. m., Söndagskola kl. 3 e. m. och Aftonsång kl. 7.30. Ungdomsmöte 2dra och 4de torsta-gen i månaden. Veckogudstjänster hvar je onsdagsafton kl. 8.

FÖRSTA SKANDINAV. MISSIONS kyrkan, hörnet af Logan och Ellen Str. Söndagsgudstjänster kl. 11 f. m., Söndagskola kl. 3 e. m. Aftonsång kl. 7.00. Bönemöte onsdagar kl. 8 e. m. Ungdomsmöte tredje fredags kvällen i månaden.

SKANDINAV. BAPTIST KYRKAN. Hörnet af Ellen och Logan Str. Söndagsgudstjänst kl. 11 f. m. Söndagskola kl. 3 e. m. vid Louise Bridge. Aftonsång kl. 7.00. Bönemöte onsdagar kl. 8 e. m. G. A. JOHNSON, pastor. Bostad på Ellen St. Invid Kyrkan.

MRS. OTTILIA EGNELL svensk examinerad barnmorska. Önskar blifva inbjuden. Adress 402 HENRY ST.

Nils Schmidt, Wetaskiwin, ber få första land-männens uppmärksamhet på sitt nederlag af Cigaretter, Öl, Vinet & Spirituosa. Beställningar pr post expedieras noggrant. Skrif efter priser.

Nykterhetshotellet SVEA. Är beläget midt emot C. P. R. stationen. Pris: 75c. pr dag eller \$4.00 pr vecka. M. A. MEYER.

A. S. BARDAL Begravnings Byrå. Begravnings utföras fermt och till moderat pris. Hyrskuskverk, 12 kl. droskor. Telefon 306. Adr: cor. ROSS & NENA ST

Herr-Ekipering. Skjortor, Krugar, Halsdukar och nadsdukar af Silke, samt 100% frigt allt som tillhör en första klassen Ekiperingsoffär.

White & Manahan. 500 Main St. - 137 Albert St. WINNIPEG. GAIN ST. Rat Postage

Skand. Advokat THOMAS H. JOHNSON, Barrister, Solicitor etc. Kontor: Room 207, McIntyre Bl. MAIN STR. O. Box 423.

ROK den berömda REFERENDUM fabricerad af HAVANA CIGAR SYNDICATE 90 Albert och 91 Arthur St. Winnipeg. Man.

Sänd inga pennningar! Detta är ett utmärkt sätt att skaffa sig en mängd värdefulla artiklar utan att betala något för dem. Alla borde låna den här i dag och skicka den till Svenska Roman-Bladet.

Besgar alltid OGLVIES HAFREGRYN. Delikat arom. Fri från skolor. Garanteras ren. Packad i alla storlekar. OGLVIES HUNGARIAN tillverkas nu. DET OMTYCKTA FAMILJEHJEMMETS. Verka alltid att få detta, som är bättre än det bästa.

FOR GOOD HEALTH. To preserve or restore it, there is no better prescription for men, women and children than Ripans Tablets. They are easy to take. They are made of a combination of medicines approved and used by every physician. Ripans Tablets are widely used by all sorts of people—but to the plain, every-day folks they are a veritable friend in need. Ripans Tablets have become their standard family remedy. They are a dependable, honest remedy, with a long and successful record, to cure indigestion, dyspepsia, habitual and stubborn constipation, offensive breath, heartburn, dizziness, palpitation of the heart, sleeplessness, muscular rheumatism, sour stomach, bowel and liver complaints. They strengthen weak stomachs, build up run-down systems, restore pure blood, good appetite and sound, natural sleep. Everybody derives constant benefit from a regular use of Ripans Tablets. Your druggist sells them. The fivecent packet is enough for an ordinary occasion. The Family Bottle, 60 cents, contains a supply for a year.

New York Life Insurance Co. JOHN A. McCALL, President. J. G. MORGAN, Manager Western Canada Branch Office. Agenterna för NEW YORK LIFE Försäkringsbolag gaf deras president, Hon. John A. McCall 56 millioner dollars försäkringspoliser för sex veckor. Straxt därpå gifvo de Sextio två millioner dollars under 48 dagar till andre vicepresidenten, Mr Geo. W. Perkins, utgörande i allt Ett hundra aderton millioner dollars för de tre första månaderna år 1902. Världen har aldrig förr hört af ett sådant rekord, som det, som uppnåtts af det Största och Bäst af alla Lifvörsäkringsbolag. The NEW YORK LIFE öfverflyglar alla konkurrenter öfver hela världen. Det är ett äkta ömsesidighetsbolag, inga aktieägare; allvinst utdelas till försäkringstagarne. The NEW YORK LIFE är också främst i Canada. Gör er bekant med den nya Accumulation Polisen innan Ni försäkras Er i annat bolag. Crain Exchange Bldg, Winnipeg. G. MORGAN, Manager W. Can. Branch.

SINFUL HABITS IN YOUTH MAKE NERVOUS, WEAK, DISEASED MEN. THE RESULT of ignorance and folly in youth, overexertion of mind and body induced by lust and exposure are constantly wrecking the lives and future happiness of thousands of promising young men. Some fade and wither at an early age, at the blossom of manhood, while others are forced to drag out a weary, fruitless and melancholy existence. Others reach matrimony but find no solace or comfort there. The victims are found in all stations of life—the farm, the office, the workshop, the pulpit, the trades and the professions. Nervous Debility and Seminal Weakness are guaranteed cured by our New Method Treatment or the Pepp. You run no risk 25 years in Detroit. Bank security. CURED WHEN ALL ELSE FAILED. No names used without written consent. "I am 33 years of age and married. When young I led a gay life. Early indiscretions and later excesses made trouble for me. I became weak and nervous. My kidneys became affected and I feared Bright's Disease. Married Life was unsatisfactory and my home unhappy. I tried everything—all failed till I took treatment from Drs. Kennedy & Kergan. Their New Method built me up mentally, physically and sexually. I feel and act like a man in every respect. They treated me six years ago. They are honest, skillful and responsible financially, so why patronize Quacks and Fakeis when you can be cured by reliable doctors."—W. A. Belton. CURES GUARANTEED ON NO PAY. Consultation Free—Drugs Free—Quackery Free by Home Treatment. Drs. Kennedy & Kergan, 146 Shelby Street, Detroit, Mich.

Prenumerera på Canada.